

Vrede op aarde

Wat klonk je in mijn oren
toen je aanvloog, engel
en mij verblindend verscheen

even dacht ik nog
het is mijn kind, mijn moeder
iemand is het uit de buurt

wat zei je
wat zong de vogel

eenstemmig klonk het
in zeventig talen
dat van vrede op - waar?

Huub Oosterhuis

Enquête MeerZicht

In dit nummer van MeerZicht treft u, als inlegvel, een enquêteformulier aan. De redactie zou het prettig vinden als u de vragen die hierop vermeld staan, beantwoordt. Het is de bedoeling om in de loop van dit jaar te komen tot een andere opzet voor MeerZicht. Daarbij telt uw mening! Laat ons dus weten wat u van uw kerkblad vindt, wat u mist, graag anders zou zien of welke rubrieken er wat u betreft wel uit zouden kunnen verdwijnen.

In overleg met de kerkenraad wordt deze actie gehouden. U wordt dringen verzocht het ingevulde formulier in te leveren opeen van de volgende adressen:

- De Bron, Hugo de Vrieslaan 2

Of bij de leden van de redactie:

- Ditty Peeters, Fraunhoferstraat 27
- Henk van Hunnik, Oogststraat 69 hs
- Dick Spijker, Laplacestraat 80-1
- Henk de Waard, Mendelhof 13-2

In de collectezak kan natuurlijk ook!

Wij rekenen op uw medewerking!

Met vriendelijke groet,
Redactie MeerZicht

Protestantse Kerkgemeenschap Watergraafsmeer

Adres

P/a De Bron
Hugo de Vrieslaan 2
1097 ED Amsterdam

E-mail

kerkenraaddebron@hetnet.nl

Internet

www.kerkdebron.org

Predikanten

Ds. C.H.W. van den Berg
Middenweg 197
692 80 89

Ds. B.A. Venemans
Hugo de Vrieslaan 4
665 68 31

Kerkelijk bureau

Gereformeerd

Guus Westra
Avogadrostraat 8 hs
692 29 15

westra230@zonnet.nl

Hervormd

Hugo de Vrieslaan 2
dinsdagen 09.00 - 12.00 uur
665 55 32 (kantooruren)
665 30 35 / 693 78 13
(spoedzaken)

Gironummers

Ger. Kerk Watergraafsmeer
511 10 71

Hervormde Gemeente
Amsterdam- Watergraafsmeer
461 209 (vrijwillige
bijdragen)

31 628 (giften, etc)

Diakonie Ger. Kerk W'graafsmeer
393 56 23

Diakonie Hervormde Gemeente
Amsterdam-
Watergraafsmeer
462 20 84 of 152 74 04

Meer-Zicht

477 34 00
Kerkblad MeerZicht

Meer-Zicht is het maandblad van de Protestantse Kerkgemeenschap Watergraafsmeer. Het is een platform voor berichten, meningen en achtergronden.

Meer-Zicht wordt verzonden aan gemeenteleden en verschijnt steeds op de eerste vrijdag van de maand.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen te wijzigen, in te korten of in het geheel niet te plaatsen.

Redactie en vormgeving

Ditty Peeters
Fraunhoferstraat 27

Henk de Waard
Mendelhof 13-2

Henk van Hunnik
Oogststraat 69 hs

Dick Spijker
Laplacestraat 80-1

E-mail:

dickspijker@xs4all.nl

MeerZicht kan op verzoek in digitale vorm per e-mail worden toegezonden (pdf-formaat)

**Kopij nummer 3
13 februari 2006**

God draagt ons leven

Iedereen kent de 'waarom' vraag. Het maakt niets uit of je gelovig bent of niet, die vraag kom je tegen. Niet wanneer het goed met je gaat, maar wanneer je iets overkomt dat leed veroorzaakt. Niet wanneer het even stil is op het wereldwijde rampenfront, maar wanneer je onder de indruk komt door wat anderen bij een ramp overkomt. Antwoorden daarop zijn niet te vinden. De oorzaak kunnen we wel vaak aanwijzen. Je liep een infectie op of een ramp maakte door een menselijke fout vele slachtoffers. Maar waarom liep jij nu juist die infectie op? Waarom werden die mensen slachtoffer van de ramp en niet anderen? De grootste spoorwegramp in de geschiedenis van Nederland voltrok zich in september 1918 bij Weesp. Vele tientallen reizigers werden gedood. Een ver familielid van mij zat in die trein. Hij werd onthoofd. Hij zou samen met een vriend naar Amsterdam gaan. Op het laatste moment zei die vriend af. Daardoor ontkwam hij aan de dood. Waarom hij niet en die ander wel. We kunnen oorzaken aanwijzen, maar die geven geen antwoord op de 'waarom' vraag. Als verklaring roepen mensen dan het toeval te hulp. Maar het toeval biedt geen

verklaring, maar is een andere omschrijving van iets dat we niet weten.

Er zijn gelovigen die alles, dus ook alle rampen, op rekening van God zetten, die immers alles beschikt. Dat is net zo'n doodoener als het toeval. Je wordt er niet wijzer door. En hoe mensen daaruit troost kunnen putten, is voor mij een raadsel. Is zo geloven in God niet een goede reden om die God aan de kant te zetten? Het is toch niet mogelijk een God die het kwaad organiseert als een liefhebbende vader te zien? De 'waarom' vraag is zo oud als de mensheid is. Ook in de bijbel komen we de 'waarom' vraag tegen. Een voorbeeld daarvan is de tiende psalm. De dichter die diep in de problemen zit, ziet met ontsteltenis dat mensen die zich niets aantrekken van God in voorspoed leven. Het gaat hen voor de wind. Hoe anders vergaat het hem. Hij zet een vraagteken achter het bestaan van God: 'Waarom, HEER, bent u zover en verbergt u zich in tijden van nood?' De dichter voelt zich in zijn moeite en verdriet door God in de steek gelaten. Maar hij zakt niet weg in berusting. Hij is ervan overtuigd dat God eens rekenschap zal vragen. De onrechtvaardige stand van zaken zal niet tot in alle eeu-

wigheid bestaan. Hij vraagt God in actie te komen: 'Breek de macht van de goddelozen, eis rekenschap en ban het kwade uit'.

En wat zijn eigen lot betreft, de dichter gelooft dat God daarbij niet onbewogen blijft: 'Toch ziet u de pijn en het verdriet, u merkt het op en weegt het in uw hand'. Het woord 'zien' is de vertaling van een Hebreeuws woord dat eigenlijk 'ingespannen zien' betekent. Het is geen afstandelijk zien. Het is zien in betrokkenheid. God ziet een leeft mee. Het blijft niet bij zien. God weegt onze pijn en verdriet in zijn hand. Wij gebruiken een brievenweger om vast te stellen hoeveel porto er geplakt moet worden. God weegt onze pijn en ons verdriet om vast te stellen wat er aan gedaan moet worden.

Met dit geloof valt van de schouders van de dichter een zware last af, die van zijn pijn en verdriet. Hij gelooft dat God niet alleen die pijn en dat verdriet draagt, maar heel zijn leven. Zo klinkt het ook in de berijmde versie van psalm 78: 'Hij draagt ons leven dag aan dag'.

CHWB

Zomaar een gedachte na een dag werken

Tranen.....

In mijn werk word ik vaak geconfronteerd met verdriet: de moeiten van de ouderdom, het meer en meer afhankelijk worden van zorg, het verlies van weer iemand uit de kring van familie en vrienden. Soms kost het tranen om dat toe te vertrouwen, en soms merk ik, wan-

neer ik weer een verdrietig verhaal hoor, er bij mij ook een traan over mijn wang loopt. Dat is een stukje wederkerigheid in het pastoraat, van betrokkenheid.

En wat dan te zeggen: het gevaar om valse troost te bieden ligt op de loer. Of ook juist te veel of de verkeerde woorden gebruiken. Meer en meer ervaar ik, dat samen

stil zijn, nabijheid en ruimte geeft. Ruimte om stamelend de dichter van Psalm 56 na te zeggen: "Berg mijn tranen in Uw kruik...!" Wat 'n troost.

*Marja van Gaalen-van Veen
pastor Zorgcentrum De Open Hof*

Mensen

In memoriam Gerarda Johanna Fokker-Luiting

In de vroege ochtend van 6 februari is in De Open Hof overleden mevrouw Gerarda Johanna Fokker-Luiting. Zij is 85 jaar geworden. Bijna twee jaar heeft mevrouw Fokker in De Open Hof gewoond. Zij was op een op en top

'Watergraafsmeerse'. Prachtige verhalen vertelde zij over vroeger. De laatste jaren van haar leven waren zwaar, waarbij het verdriet om het verlies van een van haar dochters heel groot was. Daarover was zij sprakeloos.

Mevrouw Fokker genoot van de aandacht die ze kreeg, ze probeerde toch –ondanks haar reuma– naar de kerkdiensten te komen, soms zelfs nog naar de gesprekskring. Haar geloof was de bodem onder haar bestaan: "Uw stok en uw staf die vertroosten mij...", een regel uit Psalm 23. Deze psalm

staat ook boven de rouwkaart. In kleine besloten kring van haar familie hebben we afscheid van haar genomen op maandag 13 februari in de aula van begraafplaats De Nieuwe Ooster. Daarna hebben wij haar begeleid naar haar laatste rustplaats en haar toevertrouwd aan God, bij wie de bron van leven is en de gedachtenis der namen. Dat zij mag rusten in vrede. Wij wensen haar dochter en schoonzoon, en de zuster van mevrouw Fokker Gods nabijheid en liefde toe.

*Marja van Gaalen-van Veen
pastor Zorgcentrum De Open Hof*

Kerstviering

Het is wel mosterd na de maaltijd, maar toch wil ik de kindernevendienst leidsters Hetty en Jolanda met de vijf kinderen bedanken voor de kerstviering bij mij thuis. Dat heeft mij heel goed gedaan en ik wil best bekennen toen jullie weg waren heb ik gehuild daar schaam ik mij niet voor. Nogmaals bedankt en ga zo voort.

Lies Rietbergen

Zieken

Van de gemeenteleden die elders worden verzorgd of verpleegd noem ik u: mv J.de Brave in de Drie Hoven, hr F. Hobbelman in Wittenberg, hr J.van Leeuwen in het Flevohuis, mv A.Schrikker in Het Schouw, mv A.Veen in Buitenhof en mv H.L.Vermeij in Amstelhof. Mevr. J.Wientjes is half februari verhuisd naar Groningen.

B.A.V.

Verrassend

Afgelopen zondag kreeg ik via de kerkpost een brief uit Lelystad. De familie J. van Engel stuurde mij als trouwe lezer van ons kerkblad "Meerzicht" een envelop met postzegels toe. De familie van Engel is al meer dan tien jaar uit de Meer vertrokken, maar hun verbintenis met onze gemeente is zeer groot. Alle bekenden doe ik via hen de vriendelijke groeten.

Uw oude postzegels kunt U nog steeds bij ons kwijt eveneens de ansichten uit binnen- en buitenland. Stort ze maar in de kastjes naast de entree van de kerk, of als u ze niet kan brengen mag U mij bellen op 6941473 en worden ze opgehaald.

Bij voorbaat dank,

Louis Robert

Dank u wel!

Door een vergissing die ik heb gemaakt, komt dit bericht wel heel laat in Meerzicht. Maar: Beter laat dan nooit.....!

Namens de Classicale Commissie voor de pastorale zorg, voor hen die leven met een verstandelijke handicap, wil ik de kerkenraad van De Bron heel hartelijk bedanken voor uw gastvrijheid. Het was geweldig dat wij zondagmiddag 18 december de kerk mochten gebruiken om het Kerstfeest te vieren.

Ook iedereen die op wat voor manier dan ook heeft meegewerkt om deze kerstviering tot een feest te maken: dank u wel! Het was klasse!

*Marja van Gaalen-van Veen
(sinds kort voorzitter van deze commissie)*

Oproep

Op dit moment staan we echt te springen om vrijwillige chauffeurs die voor in 't weekend een maal per drie weken, op een zaterdag of zondag, maaltijden van De Open Hof willen rondbrengen in de buurt. Natuurlijk ontvangt u kilometervergoeding. U kunt contact opnemen met Elisabeth de Baat (462 33 53).

Internationale korenavond Activiteiten

Op vrijdag 3 maart kunt u in de Bron een bijzonder concert beluisteren!

Het Interkerkelijk Koor Watergraafsmeer, u wel bekend, treedt als gastkoor op voor een koor uit Duitsland en een koor uit Italië. Het belooft een luisterrijke avond te worden met een zeer afwisselend repertoire!

De aanvang is om 20.30 uur en de toegang is gratis!

We heten u hartelijk welkom!

Bestuur I.K.W.

Passage

De afdeling Passage Watergraafsmeer nodigt alle leden en belangstellenden hartelijk uit voor de ledenbijeenkomst, die wij hopen te houden op donderdag 16 maart om 8 uur 's avonds in de kerkenraadkamer van De Bron, Hugo de Vrieslaan 2. Mevrouw C. Jaarsveld-vd Wilt komt een lezing houden over: "B(l)oeiende wandkleden."

Namens het bestuur,

J. Messink-Kamman

Engeltjes uit Engeland

Noteer het alvast in uw agenda: op zondag 2 april zingt het Headington School Chamber Choir uit Oxford tijdens de viering van 10.30 uur in de Martelaren.

Dit koor onder leiding van dirigent Mark Paine bestaat uit 33 meisjes in de leeftijd van 11 tot 18 jaar die in de beste Engelse koortraditie de sterren van de hemel zullen zingen. De meisjes zitten op een bijzondere middelbare school: naast de gebruikelijke vakken moeten alle leerlingen een instrument be-

spelen, krijgen ze zanglessen en componeren ze voor hun eindexamen een eigen muziekstuk. Tijdens de viering zingen ze de prachtige Messe Basse van Gabriel Fauré en werken van typisch Britse componisten als John Rutter en Thomas Dunhill. Na de viering is er koffie en volgt er nog een kort optreden van het koor met een instrumentaal ensemble, waarbij onder andere Engelse folksongs en wat lichte muziek worden uitgevoerd.

Agenda

- maandag 13 maart 19.45 uur in De Bron: vergadering kerkenraad
- woensdag 22 maart 20.00 uur S. Stevinstraat 33: contactavond Wakkerbuurt
- maandag 27 maart 19.45 uur in De Bron: vergadering van het moderamen

Grotten van licht

Met Pastor Cees Tromp reizen wij in drie bijeenkomsten (2 – 9 – 16 maart) via lichtbeelden door het gouden tijdperk van de vroegchristelijke en byzantijnse kunst. Wij bezoeken:

- Aquilea – Basiliek 4e eeuw
- Rome – Sta Constanza, S. Jan van Lateranen, S. Maria Maggiore, S. Pudenziana, S. Cosma e Damiano en S. Clemente. (4e-6e eeuw)
- Constantinopel (Istanboel) - Haya Sophia (6e eeuw)
- Ravenna - Mausoleum van Galla Placidia, het Neoniaanse en Ari-aanse Baptisterium, de kerken van S. Vitale, S. Apollinare Nuovo en S. Apollinare in Classe. (5e – 6e eeuw)

- Venetie - S. Marco en Torcello (7e – 12e eeuw)
- Sicilie – Cefalu, Capella Palatina, La Martorana, Monreale. (11e-13e eeuw), Piazza Armerina (4e eeuw)

Inleider: Pastor Cees Tromp, tegenwoordig docent christelijke beeldtaal aan de Theologische Academie van de Educatieve Faculteit Amsterdam

Data en tijd: donderdagavond 2, 9 en 16 maart van 20.00 uur – 22.00 uur

Plaats: de Pastorie, Linnaeushof 94

Kosten: er wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd

Financiën

Amnesty International

Bedankt beste mensen voor het kopen van de kerstkaarten, het heeft een bedrag opgebracht van € 15.00 .bedankt!!

Truus Mentink

Verantwoording

De afgelopen maanden ontving ik voor de kerk in totaal. € 15,- voor de preek op schrift. Hartelijk dank. B.A.V.

Openbaring, geloof...

De ontkenning van het 'hogere' is in velerlei gedaanten onder ons. Heel vanzelfsprekend omdat we er vaak niet eens bij nadenken dat er zoiets als openbaring kan bestaan. En het geloof in iets zonder dat we het begrijpen, dat is een ouderwetse optie: je moet niets aannemen op gezag, ook al zeggen mensen dat het geloof van hogerhand komt. Sterker, is er wel een hogerhand? Het lijkt er op dat de 'moderne' mens niet meer kan geloven dat zoiets kan bestaan. Bijvoorbeeld omdat de wetenschap leert dat alles wat we denken het resultaat is van processen in onze hersenen, die door chemisch-electrische impulsen worden gestuurd. En deze week stond het nog weer eens in de krant: in het gezaghebbende blad Nature staat dat geloven het gevolg is van een gen. Wie het geluk heeft dat gen te hebben, en dus gelooft, heeft meer kans op een gezond leven en op ouder worden dan de mens die het gen niet heeft en dus niet gelooft.

Zo wordt ons denken herleid tot biologische processen en dan is het logisch dat er geen ruimte is voor zoiets als openbaring of voor de intuïtie dat iets waar kan zijn zonder dat mijn verstand daar bij kan. ...en begrijpen

De tegenstelling tussen openbaring en verstand zoals we die nu vaak beleven, is nog niet eens zo oud. Ze is vooral zo scherp geworden door ontwikkelingen in de negentiende en begin twintigste eeuw. Toen kwamen de natuurwetenschappen op en was alleen datgene waar of waardevol als het kon worden uitgedrukt in natuurkundige termen en/of door de zintuigen kon worden waargenomen. De protestantse kerken hebben een flinke tik meegekregen van dat denken. Dat

Een van de crises in het geloofsleven van veel mensen is de twijfel aan de openbaring. Dat wil zeggen: aan de ervaring van het geschonken krijgen van inzichten die hij met het eigen verstand (nog) niet kan krijgen. De mens is immers niet meer en niet minder dan z'n verstand? Hoe zo, iets of iemand die ons dingen te verstaan geeft die we zelf niet kunnen bedenken? Dicht bij openbaring ligt het geloof, als begrip dat verwijst naar 'boven' het verstand: weten doe ik het niet, maar geloven doe ik het wel.

blijkt bijvoorbeeld uit de heilige overtuiging van Abraham Kuyper en tijdgenoten dat het in Genesis 'echt' over een sprekende slang gaat. Want wie de zekerheid los laat dat het in de bijbel gaat om de zekerheid over wat er is gebeurd, om feiten, die heeft 'geen vasten grond.' Zelfs Kuyper was een kind van zijn tijd en ontkwam niet aan de verlokkingen van het rationalisme: alleen de feiten (zintuiglijk waarneembaar) tellen. Het geloof in 'de feiten' is alleen maar toegenomen. Voor geloof of openbaring is geen ruimte meer: warhoofden, oude vrouwtjes en dweppers hebben het er nog over.

Ver voor Kuyper leefde John Locke. Die zei in zijn beroemde Essay over het menselijk verstand (1704) dat de meeste kennis die we hebben, aanvankelijk openbaringskennis was. Van God of op gezag van mensen die meer wisten dan wij. Door het geloof in die openbaring of in wat andere mensen zeiden, zijn we langzamerhand ook zelf tot inzicht gekomen en is die kennis voor ons gewone 'verstandskennis'. Openbaring en geloof zijn als het ware een voorstadium van het weten door het verstand. Een paar eeuwen voor Locke zei Thomas van Aquino (dertiede eeuw) iets dergelijks. Het geloof 'bemiddelt' bij hem kennis die we nog niet op eigen kracht kunnen weten. Het doel van het geloof is zo ver te komen dat we ook kunnen begrijpen wat we geloven. Het bijzondere hier –

en ook bij Locke – is dat openbaring, geloof en verstand niet tegen elkaar kunnen worden uitgespeeld. Immers, wie gelooft, zal leren inzien en begrijpen.

Het rationele denken van de negentiende eeuw en het materialistische denken van

de twintigste eeuw trekken openbaring, geloof en het verstand uit elkaar. En maken het geloof een biologisch effect, een gevolg van een gen. Als we daar in geloven, is godsdienst achterhaald en onzinnig.

Maar hoe kunnen we ons onttrekken aan de 'tijdgeest' van biologisch en materialistisch denken, waardoor er weer ruimte komt voor openbaring en geloof? Dat is lastig. Het eerste dat we moeten doen is ons bewust zijn van de eenzijdigheden waarin we leven. Of dat nu de biologische eenzijdigheid is (depressies uitsluitend 'verhelpen' met chemische middelen), economische eenzijdigheid (alles uitdrukken in economische waarden), of de eenzijdigheid van het meetbare (eenzijdig hechten aan de Cito-uitslag voor de beoordeling ontwikkeling van een kind).

We kunnen dan van de ouden én van de jongeren leren dat het geloof - ook al is dat soms nog maar 'iets' – zo gek nog niet is. Als we dat hebben gezien, moeten we ons woorden toe-eigenen die over dat geloof en de beleving daarvan spreken. Want woorden kunnen een werkelijkheid scheppen. Ook een werkelijkheid waarin God plotseling dichtbij is en ons dingen doet (in)zien die we nog nooit hadden bedacht.

*Friesch Dagblad
10 februari 2006*

Kerkinactie

'Kerk actie voor vrede' in Jeruzalem!

In de week van 12 tot 19 maart organiseren verschillende christelijke organisaties in Jeruzalem een 'Kerk actie voor vrede'. De vredesactie is een antwoord vanuit de christelijke gemeenschap in Jeruzalem op de oproep van de Wereldraad van Kerken om in deze week

"internationaal kerk actie te voeren voor vrede in Palestina en Israël". Het programma in Jeruzalem bestaat uit ontmoetingen met bisschoppen van de kerken, het plannen van een olijfboom, een tocht langs de scheidingsmuur, een bezoek aan het Christian Peacemaker Team in Hebron, bezoek aan heilige plaatsen, bezoek aan Joodse nederzettingen, een bezoek aan het vluchtelingenkamp in Jenin en culturele ontmoetingen met Palestijnse jongeren uit de kerken.

De lokale kosten voor deelname zijn totaal 800 dollar. Daarbij komt nog de kosten voor de vliegticket. Omdat dit met elkaar een behoorlijk bedrag is en Kerkinactie deelname

vanuit onze kerken graag wil stimuleren bieden wij voor 10 geïnteresseerde personen een subsidie van \$ 800 (de lokale kosten)! Voorwaarde is dat u lid bent van een plaatselijke ZWO- of zendingscommissie, diaconie of kerkenraad en bereid bent uw ervaringen na de reis in de eigen gemeente te delen.

Aanmelding en informatie bij mw. T. Havinga, tel. 030 880 1847 of e-mail t.havinga.kerkinactie@pkn.nl

Conferentie

Op zaterdag 18 maart houdt Kerkinactie in het Landelijk Diensten-centrum te Utrecht een conferentie over de toekomst van Jeruzalem. Rabbi Yehoyada Amir, ds. Naim Ateek en Dr. Mustafa Abu Sway uit Jeruzalem, uit respectievelijk de joodse, christelijke en islamitische traditie, komen ons hun visie hierop geven. De conferentie is van 10 tot 16 uur, inclusief lunch. Vrij entree. De voertaal is Engels. U kunt zich opgeven bij Tjitske Havinga, tel. 030 – 880 1847 of email

t.havinga.kerkinactie@pkn.nl

De toekomst van Jeruzalem zal in de komende jaren een belangrijk politiek onderwerp worden. Na de Palestijnse en Israëliëse verkiezingen zullen zeker nieuwe stappen besproken gaan worden, die terugtrekking van Israël uit nu bezette gebieden zal betekenen. Grote vraag is wat dan gebeurt ten aanzien van Oost-Jeruzalem, waarvan de Palestijnen willen dat dit de hoofdstad wordt van de Palestijnse staat, maar Israël grotendeels blijvend bij Israël wil inlijven.

Kan Jeruzalem dan een open en gedeelde stad worden? Immers Jeruzalem is geen gewone stad, maar een bijzondere, heilige stad voor alle betrokken godsdiensten: voor Joden, Christenen en Moslims! Welke toekomst zien deze godsdiensten voor Jeruzalem? Welke bijdragen kunnen deze godsdiensten leveren om van Jeruzalem een open en gedeelde stad te maken?

Dat zijn de vragen die we op deze conferentie willen bespreken.

Kerken dikwijls zelf aangewezen op armenkas

Kerkbesturen zullen noodgedwongen vaker zelf een beroep moeten doen op het geld uit de armenkas, het zogenoemde diaconale geld. Alleen zo kunnen tekorten in de begroting worden opgevuld.

Tot die conclusie komen de Regionale Colleges voor de Behandeling van Beheerszaken (RCBB's). Kerken mogen het diaconale geld alleen met toestemming van deze colleges voor andere doeleinden gebruiken.

Een aantal van de 2200 gemeenten van de Protestantse Kerk in Neder-

land (PKN) kampt al jaren met grote tekorten. De kosten zijn hoog: niet alleen betalen de gemeenteleden het onderhoud van het kerkgebouw, ook de salarissen van predikanten en kosteren en vergoedingen van organisten moet de gemeente zelf opbrengen. Daarbij komt dat het ledental afneemt en ook de subsidies voor de kerkgebouwen afnemen.

Recent hebben de RCBB's in de negen regio's een gezamenlijke richtlijn opgesteld.

Maximaal dertig procent van het

diaconale geld mag overgeheveld worden, gedurende maximaal vier jaar en alleen als een kerk geen andere mogelijkheid heeft om een tekort aan te zuiveren.

Diaconieën hebben al eeuwenlang de taak voor de armen te zorgen. Daarvoor krijgen ze een deel van het budget van de kerk en ook wordt er tijdens de diensten gecollecteerd. Daarnaast ontvangt de diaconie geld door grond en andere eigendommen te verhuren.

De eerste encycliek van paus Benedictus XVI is een bemoedigend stuk voor geëngageerde christenen die midden in de samenleving staan. Dat concludeert Herman Kaiser, voorzitter van het Christelijk Sociaal Congres. Hij zet uiteen waarom de encycliek, die enkele dagen geleden in Nederlandse vertaling verscheen, hem zo aanspreekt.

Lessen uit de pauselijke encycliek

Benedictus XVI heeft bij het begin van zijn pontificaat met *Deus caritas est* een indrukwekkend statement willen geven in een wereld vol haat en geweld waarin mensen zoekende zijn naar het praktische antwoord op Gods liefde.

De toonzetting van zijn statement is niet belerend en gebiedend. De redeneerlijnen zijn transparant. Hij zet verschillende standpunten en meningen naast elkaar om vervolgens wel een duidelijke keuze te maken. Ook de lezers die het niet met hem eens zijn kunnen de opbouw van zijn betoog volgen. Benedictus verzwijgt de opvattingen van Nietzsche en Marx niet. Hij gaat zelfs een deel mee in hun redeneringen, maar hij markeert duidelijk wanneer hij afhaakt en waarom. Benedictus schrijft zeker niet als een dogmatische houvdegen, maar veeleer als een liefdevolle intellectueel.

De essentie van de inhoud wordt krachtig samengevat vanuit het Oude en het Nieuwe Testament: God is liefde. God treedt de mens met liefde tegemoet. De liefde is een geschenk. Het beantwoorden van Gods liefde, door Hem en onze naaste lief te hebben, is niet alleen maar een 'gebod'. Het is een antwoord op het gekregen geschenk. De liefde wordt als een geschenk verder door gegeven. Het godsbeeld dat hieraan ten grondslag ligt staat diametraal tegenover een god die uit is op wraak, de plicht om te haten en op geweld.

Evenwicht

In zijn laatste publicatie als kardinaal (*Werte in Zeiten des Umbruchs*, maart 2005) houdt Ratzinger een pleidooi voor een evenwicht tussen de waarden van de

rede en de waarden van het geloof. Hij signaleert uitwassen die leiden tot een pathologie van de rede en van het geloof. De rede moet voorkomen dat geloof pathologisch wordt. Het geloof moet voorkomen dat de rede tot pathologie vervalt. Rede en geloof hebben elkaar beide nodig. Zij staan niet tegenover elkaar, maar vullen elkaar aan. Ratzinger neemt het verlichtingsdenken serieus.

In zijn eerste encycliek trekt Benedictus die lijn door. Hij wil de mens niet dwingen in onoverbrugbare zwart-witschema's te denken. Hij reikt verbindingen aan om de mens in de heelheid van zijn bestaan te respecteren. De menselijke wil, het verstand en het gevoel worden geïntegreerd door een 'ganzheitlichen Akt der Liebe'. Deze liefde is nooit af. Zij ontwikkelt zich voortdurend in een proces van rijping. Mensen krijgen de tijd om te groeien en om te reinigen in hun levensloop. Juist daardoor kunnen mensen trouw zijn in de liefde.

Een van de boeiende passages uit de encycliek is de beschrijving van de verbinding tussen de logos (de oerrede als oorsprong van alle dingen), de eros en de agape en de manier waarop deze samenvloeien in het Hooglied. De vereniging van de mens met God is geen versmelting. Zij gaat niet ten onder in een naamloze oceaan van het goddelijke. De Liefde scheidt een eenheid waarin God en Mens zichzelf blijven en toch samen een eenheid vormen.

Uit deze opvatting valt een conclusie te trekken die juist in onze seculiere tijd van belang is, namelijk dat er een groot respect is voor de mens als persoon. Hij wordt niet

ondergedompeld in fundamentalisme en mag niet versmelten in een anonieme massa. Christenen hebben hiermee een krachtig weerwoord tegen hen die beweren dat zij de tijdgeest van de individualisering niet verstaan. Een groter respect voor een persoon bestaat immers niet.

Keizer Julian

Het eerste deel van de encycliek gaat over de liefde vanuit het perspectief van de schepping en de heilsgeschiedenis. Het tweede deel gaat over de caritas. Al vanaf de eerste tijd heeft de kerk de gemeenschappelijk beoefende naastenliefde een structurele plaats gegeven. De diaconie heeft een duidelijke plaats naast de sacramenten en het woord. De caritas is een onderscheidend kenmerk van de christelijke gemeente. De christenen dwongen hiermee veel respect af, ook bij niet gelovigen. De paus haalt de geschiedenis aan van keizer Constantijn en zijn opvolger Julian. Julian was verbitterd op de grote christelijke keizer en besloot het heidendom weer in ere te herstellen. Maar de keizer wilde wel één ding van de 'Galileërs' overnemen waarmee zij zich geweldig populair hadden gemaakt: de caritas. Benedictus haalt de kritiek aan die met name van marxistische zijde in de negentiende eeuw is geuit op het liefdeswerk van de kerk. De kritiek luidde dat de caritas meewerkte aan het instandhouden van de bestaande maatschappelijke verhoudingen. De armen hadden geen caritas nodig maar gerechtigheid. Benedictus gaat deels met deze kritiek mee, maar geeft tegelijk aan in welke historische lijn de kerk door haar sociale leer conse-

quent is opgekomen voor rechtvaardige sociale verhoudingen. De marxistische droom van een wereldrevolutie die mensen in het vooruitzicht werd gesteld heeft veel offers gevraagd. En de droom is niet uitgekomen. Juist in een tijd van globalisering van de economie is er grote behoefte aan een sociale leer die is gebaseerd op vaste waarden.

Kerk en staat

De paus gaat in op de rol van de staat. Kerk en staat zijn onderscheiden en autonoom, maar weldegelijk ook op elkaar betrokken. De staat moet garant staan voor de vrijheid van godsdienst, inclusief de rol van de kerk als vertaler van de sociale opdracht van het geloof.

De staat heeft de opdracht tot gerechtigheid. Dit is geen technische kwestie, maar een ethische. Over de vraag wat gerechtigheid is moet reflectie mogelijk zijn. De praktische rede waarmee de staat de gerechtigheid invult moet onder kritiek staan en voortdurend gereinigd worden. Hier raken geloof en politiek elkaar. De sociale leer van de kerk is niet uit op macht over de staat. Zij wil wel 'bijdragen tot de zuivering van de rede en erbij helpen dat datgene wat juist is hier en nu kan worden herkend en dan ook uitgevoerd'.

De beoefening van de caritas door christenen heeft een maatschappelijke relevantie die ver uitstijgt buiten de eigen kerkelijke verbanden. Zij is voorbeeld voor vele andere maatschappelijke verbanden. Sinds keizer Julian werkt dat zo. Maar het is belangrijk dat de inzet van christenen niet verloren gaat in een algemeen welzijnsgeheel waarin de kern van de caritas niet meer als constructief element wordt herkend. Benedictus pleit voor de inzet van beroepskrachten die hun professionaliteit verbinden met een toegewijd hart. In de beroepsopleidingen moet plaats zijn voor de vorming van dat hart. Het handelingsmotief voor de geëngageerde christen moet de belangeloze liefde zijn. De barmhartige Samaritaan is daarvoor het voorbeeld. De paus neemt stelling tegen alle vormen van proselitisme waarbij de liefde niet als doel maar als middel wordt beoefend. Het beste getuigenis van Christus is de zuivere en belangeloze liefdesinzet.

Uit de encycliciek haal ik twee lessen. De eerste is dat de liefde zo allesomvattend is dat je nooit te pretentie moet hebben klaar te zijn met reflecteren over onze inspiratie. Ik zelf maak mij met anderen soms schuldig aan ongeduld. Benedictus wijst op de noodzaak tot reiniging

en rijping. Daarvoor is tijd en geduld nodig. Die tijd gunnen we ons vaak niet. We willen immers tastbare resultaten zien.

De tweede les lijkt met de eerste in tegenspraak: wacht niet en kom in actie. De liefde is niet vrijblijvend en vraagt om georganiseerde actie. Vanaf de allereerste tijd hebben christenen collectief hun liefdeswerk georganiseerd. Men heeft nooit gewacht tot men klaar was met bezinning. Bidden en werken gingen altijd gelijk op. De boodschap van Benedictus is dan ook feitelijk: ga aan de slag en laat je voorstuwten door een eindeloze stroom die nooit ophoudt. Binnen het Christelijk Sociaal Congres hebben wij meermalen de vraag gesteld: wat zijn onze echte drijfveren? Benedictus haalt Paulus aan (2 Kor. 5:14), De liefde van Christus drijft ons. Die liefde is het licht dat de donkere wereld steeds weer verlicht. Zij geeft moed om te leven en te handelen. Die Liefde kunnen wij beoefenen omdat wij naar Gods beeld zijn geschapen. Door haar kunnen wij Gods Licht in de wereld zichtbaar maken.

*Herman Kaiser
Friesch Dagblad
14 februari 2006*

Geloven is goed voor immuunsysteem

Het beoefenen van een godsdienst maakt een gelukkig makend stofje aan in de hersenen en bevordert het immuunsysteem. Daardoor leven gelovigen gemiddeld langer en gezonder dan niet-gelovigen. Dat stelt althans de evolutiebioloog Robin Dunbar in het wetenschappelijke tijdschrift *New Scientist*.

"Godsdienst is evolutionair gezien heilzaam voor de mens", zegt Dunbar. "Dat komt in de eerste plaats doordat religies morele richtlijnen kennen, die voor een maatschappelijke ordening zorgen, wat de

mens op haar beurt tegen zichzelf beschermt. In de tweede plaats is er een biochemische reden. Veel religieuze rituelen zorgen namelijk voor de productie van endorfine in ons brein. Deze neurotransmitters zijn pijnonderdrukkend en veroorzaken geluksgevoelens. Ook versterkt endorfine het immuunsysteem."

Een religieuze houding of handeling werkt volgens een andere auteur in *New Scientist* op dezelfde wijze als placebo's. Wie een nepmedicijn toegediend krijgt, maakt ook extra endorfine aan. "Het werkt echt, als

je er maar in gelooft."

Dunbar vraagt zich in het artikel af hoe lang de mens al geloofd. Archeologen houden het op 25.000 jaar. Zij baseren zich op gevonden voorwerpen in graven, wat als tekenen van geloof in een hiernamaals wordt beschouwd. Dunbar geeft de voorkeur aan een evolutieneurologische benadering. "Religie vraagt om een manier van denken die hersencapaciteit vereist", zegt hij. Volgens zijn berekening waren wezens 200.000 jaar geleden al capabel om in het goddelijke te geloven.

Het gebeurt eigenlijk bijna nooit dat er reacties binnenkomen op artikelen in MeerZicht, maar de ingezonden brief van Elly Broers in het vorige nummer van MeerZicht heeft veel losgemaakt. Niet alleen tijdens de koffie na de dienst, maar ook thuis achter de schrijftafel.

Omzien naar elkaar

Reactie op een berichtje in de vorige MeerZicht

Het betreft het stukje van mevrouw Broers. Ik ken deze mevrouw niet persoonlijk en ook niet de situatie waarin zij verkeert, maar haar stukje heeft zeker reacties opgeroepen onder de kerkgangers, zo ook bij mij.

Los van de vraag of het stukje zo geplaatst had moeten worden - we hebben tegenwoordig de mond vol van vrijheid van meningsuiting - vind ik, dat de twee personen die erin genoemd worden, nogal in een negatief daglicht worden gesteld. Zo komt het althans bij mij over en dat hebben zij niet verdiend.

Het is natuurlijk altijd goed als wij met z'n allen een beetje op elkaar letten, zodat niet altijd dezelfde personen daarvoor opdraaien. Maar we moeten ook oppassen, dat het niet op ongezonde nieuwsgierigheid gaat lijken.

Dit wilde ik even kwijt.

Wil Abma

Bied je aan!

Het is een goed stukje wat Elly Broers heeft geschreven. Het is echt de waarheid en ik ben ook blij dat zij het heeft gedaan. In onze gemeente is het omzien naar elkaar een beetje verwaterd, wat is de oorzaak hiervan? Dat zijn er vele. Het kleine groepje mensen die nu de toko draaiende houden kunnen niet alle taken die er liggen er bij hebben, zij doen hun uiterste best. Tegen dat groepje mensen zeg ik hartelijk bedankt en ga zo voort. Onze gemeente is een oudere gemeente, dat kunnen wij niet ontkennen; maar toch zijn er nog wel mensen in onze gemeente die vol in het leven staan en tegen die zeg ik dan

ook: geef gehoor aan de oproep die in het kerkblad staat voor diaken, ouderling, scriba etc. Zelf heb ik deze taken uitgevoerd en weet dus waar over ik praat. Ga eens praten wat dat inhoud. Maar het is moeilijk om dat precies te vertellen, je moet er gevoel voor hebben. Bied je aan en ontdek of het wat voor jou is; daar kom je gauw genoeg achter. Loop eerst een poosje mee en geef je ogen de kost, zeg je dan ja dat doe ik geef je dan voor 100%. Het is moeilijk maar dankbaar werk en het kost een stukje van je tijd. Ik wens de huidige kerkenraadsleden heel veel sterkte en Gods zegen toe.

Lies Rietbergen

Huisgezin van God

In het nummer van Februari 2006 stond een reactie van ons gewaardeerde mede gemeentelid Elly Broers die teleurgesteld is in de leden van onze gemeente omdat in de periode van haar ziekte niemand naar haar omkeek en ook niemand even belde om na te gaan hoe het met haar ging. Iedereen hunkert op zijn tijd naar een stukje aandacht en liefde en wij als huisgezin van God zijn nog maar al te vaak met onszelf in de weer met ons gezin onze kleinkinderen, ons goed recht toch? Maar laten we als christenen eens nadenken over het gemeente-zijn. Wij vervaardigen mooie beleidsplannen en vergaderen uren als kerkenraad om na te gaan hoe wij als Bron-gemeente meer een eenheid kunnen worden in plaats van een geheel uit los zand bestaande gemeente. Maar ondertussen verkommeren diegene die ons het meeste nodig hebben: de eenzamen, gehandicapten ou-

deren en weduwen. Wij dienen het gebod "hebt u naaste lief als uzelf" niet alleen te kennen met ons verstand, maar er ook daadwerkelijk iets mee te doen binnen onze Bron-gemeente.

Laten we ook eens wat meer eigen initiatief tonen en diegene die wat meer aandacht van onze gemeente behoeven ook bezoeken of bellen zonder dat hierop onze aandacht wordt gevestigd door middel van een teleurgesteld stukje in ons kerkblad. Helaas hebben wij binnen onze gemeente geen pastorale groep meer, maar ook een individueel gemeentelid kan nog tot goede werken binnen de Bron gemeente worden bewogen. Gewoon heel spontaan. Mist u een medegemeentelid al een paar weken, bel deze dan eens op. Een paar gemeente woorden als "ik heb je gemist binnen de kerk" doen al heel veel wonderen. Kijk om naar de zwakken de wezen en de weduwen binnen onze gemeente, dat is volgens mij een ieders roeping als christen.

Kortom het gaat er om dat wij als gemeente een eenheid vormen en dit willen uitstralen naar buiten. Teveel zorgen wij als gereformeerden en hervormden nog voor onze eigen schaapjes. We willen een eenheid zijn maar zijn eigenlijk als los zand ieder voor zich zijn eigen clubje binnen het eigen blikveld en verder dan dat reikt onze aandacht niet. De liefde berokkent uw naaste geen kwaad, dus de wet vindt zijn vervulling in de liefde. Ik heb geprobeerd onder woorden te brengen hoe ik tegen het samen kerk zijn binnen onze gemeente aankijk. U hoeft het dus niet met mij eens te zijn. Ik probeer wel op een structurele wijze een discussie op te zet-

ten mede naar aanleiding van het lijvige beleidsplan dat ons door het gezamenlijke kerkbestuur is gepresenteerd tijdens de laatste gemeentezondag. Er zijn de afgelopen jaren al zoveel plannen de revue gepasseerd. Door gebrek aan doorzettingsvermogen en soms ook de onwil er als gemeente samen de schouder eronder te willen zetten, zijn deze mooie plannen, waar echt over nagedacht is door een groep mensen, weer even hard de also bekende ijskast in verdwenen en als een nachtkaaars opgebrand. Ongelooflijk jammer. Laten we daarom open staan voor kritiek op het functioneren van de

gemeente en laten we er alles aan doen om die gemeenteleden die uit onvrede de kerk zijn uitgegaan, terug te winnen. We zijn als bron gemeente immers het huisgezin van God

Henk van Hunnik

Naschrift van de redactie

Natuurlijk hebben wij overwogen of we de namen, zoals genoemd in de ingezonden brief van Elly Broers wel zo moesten afdrucken. Na ampele overweging hebben wij besloten dat wél te doen. Het betrof een

ingezonden brief. Slechts in uitzonderlijke gevallen –en dan altijd in overleg met de schrijver– brengen wij wijzigingen aan, teneinde zoveel mogelijk recht te doen aan de schrijver. Zolang er natuurlijk –en hoe actueel is dat nu niet– geen beschadiging van anderen aan de orde is. Onzes inziens was er hier geen sprake van dat Sari en Joop Verbeek onrecht werd aangedaan. Integendeel: zij worden genoemd als degenen die uiteindelijk actie hebben ondernomen. Althans, zo heeft uw redactie die zinnen gelezen.

Dick Spijker

't Hoeckhuys

Extra activiteiten maart 2006

Donderdag 2 maart, spreekuur advocaten 10.00 – 11.00 u
Maandelijks juridisch spreekuur elke 1e donderdag van de maand

Donderdag 2 maart, Ku Nye 19.30 – 21.45 u
Oefeningen afkomstig uit Tibetaanse medische traditie:
inloop om 19.15 u. € 6.00 per avond.

Vrijdag 3 en 17 maart, Bingo met Henk 13.00 – 16.00 u
gratis entree/plankje € 6.00

Zondag 5 maart, zondagmiddaginstuif 13.30 – 16.00 u
seniorensos: gezelschapspelen en klaverjassen.
vrij entree

Donderdag 9 maart, kookcafé , 17.00 – 19.00 u
mee-eten "wat de pot schaft"- prijs incl. koffie/thee: € 5.00
vooruit reserveren bij 't Hoeckhuys

Zondag 12 maart, gedichten bij de thee, 15.30 – 17.00 u
of iets anders: poëziemiddag, vrij entree

Donderdag 16 maart, Familieopstelling, 19.30 – 22.30 u
systemisch werken,
€ 6.00 per avond, incl. koffie/thee.
€ 12.00 indien een persoonlijk thema/probleem wilt inbrengen
uitgebreide folder en aanmeldingen bij 't Hoeckhuys

Zondag 19 maart musical Cats, 14.00 – 16.30 u
musicalverfilming op groot scherm.
entree € 1.00

Zaterdag 25 maart poëzieavond
Poëzie en muziek thoeckhuyslamsterdam
Benjamin de Rooy, Simon Mulder, Frida Hansum, Laurens Windig, Remco Akkerman – gitaar –
aanvang 20.00 uur, entree € 2.50
reserveren aanbevolen

Vacaturebank

De kerkenraad is op zoek naar mensen die haar gelederen wil komen versterken.

De diaconie zoekt diakenen. Taken:

- doen, wat Uw hand vindt om te doen
- bijwonen kerkenraadsvergadering één maal per maand
- collecteren 1 x per 4 a 5 weken

Ook worden er mensen gezocht die bij onze jarige 80-plussers een bloemetje willen bezorgen

De kerkenraad zoekt een scriba.

Taken:

- notuleren en postverzorging

MeerZicht zoekt redacteurs, tekenaars, schrijvers en interviewers.

Taken:

- uw inventiviteit en creativiteit ten dienste stellen aan de gemeente

Fatma, meisje dat nooit had geleefd

Stom toeval wil dat een camera-ploeg aan het werk was bij de afdeling spoedeisende hulp toen Fatma Özcan vorige week aan de arm van haar vader Mehmet werd binnengebracht.

Fatma, die op een bankje zat en tegen de muur leunde, zag er terneergeslagen uit. Het meisje keek amper op naar de camera en bracht geen woord uit. Haar vader, met zoontje Muhammet op de arm, maakte de arts en de reporter duidelijk dat hij zich zorgen maakte om de gezondheid van zijn twee kinderen.

Het was een tafereel dat zich de voorbije anderhalve week honderden keren had afgespeeld in het universitaire ziekenhuis in Van, waar drie kinderen stierven nadat ze het dodelijke H5N1-virus opgelopen hadden. Hun gezichten leerden de Turken enkel kennen van kleine fotootjes in de krant. De slachtoffers van de vogelgriep werden ver van de camera's gehouden - in quarantaine -, achter maskers of gekoppeld aan machines. Maar Fatma Özcan, een meisje dat op weg leek een mooie jonge vrouw te worden, veranderde dat.

Twee dagen lang zou Fatma in Turkije het nieuws beheersen. Zondagavond zond de Turkse televisie voor het eerst de beelden van haar aankomst in het ziekenhuis uit. Postuum, want eerder die dag, om 14.10 uur, was ze overleden. De beelden kregen er een extra dimensie door.

Wat nog meer indruk maakte dan haar lijdensweg en dood, is haar levensverhaal, dat door de Turkse media samen gepuzzeld werd. Fatma keek niet alleen zo triest uit haar ogen omdat ze ziek was. Het licht in haar ogen was al veel langer gedoofd. De krant Milliyet kopte maandagochtend terecht 'Een meisje dat nooit geleefd heeft'.

Wanneer Fatma Özcan precies geboren werd, staat niet vast. Volgens haar identiteitskaart was zij 12, maar vermoedelijk was 16 een juist getal. Haar ouders, beiden ongeletterd, vonden nooit de weg naar de gemeentelijke administratie. Acht jaar was Fatma toen haar moeder stierf. Daarna zou haar leefwereld begrensd worden door de muurtjes rondom het erf van het boerderijtje in de bergen rond het stadje Dogubeyazit.

Als oudste van de zes kinderen moest zij het huishouden doen en op het veld werken. Nooit zou ze een voet in een school zetten. Toen twee van zijn kinderen begin januari ziek werden, deed Mehmet wat hij altijd deed: hopen op beterschap.

Dat het dit keer niet om een onschuldig griepje ging, begon hij pas te beseffen toen enkele dagen later mannen in wit pak, met handschoenen en maskers, het pluimvee op de boerderij kwamen ruimen. Fatma, gek op de ganzen van de familie, kreeg een enorme dreun toen die dieren van haar werden afgenomen. Zelfs toen de toestand van Fatma en Muhammet verslechterde, maakte Mehmet geen aanstalten om hen naar het ziekenhuis te brengen. Hoe zou hij ook? Hij had geen 'groene kaart', het verzekeringsbewijs. Niet dat dat veel zorg biedt. Het geeft Turken het vooruitzicht op ellenlange rijen in overbevolkte en onderbemande staatshospitalen waar de arts hoogstens anderhalve minuut per patiënt kan uittrekken. Een rit naar het ziekenhuis was Fatma echter niet gegund. Daar had de familie Özcan al een schuld uitstaan sinds Fatma's moeder er werd opgenomen. Mehmet stelde ziekenhuisopname daarom zo lang mogelijk uit.

Nu komt hij tranen te kort voor het verlies van zijn dochter, en verblijft Muhammet nog steeds op de afde-

ling intensieve zorg. Volgens dokters heeft de late opname Fatma uiteindelijk het leven gekost. Misschien zit de krant Milliyet er met haar krantenkop nog dichter in de buurt: 'Fatma Özcan's leven is één en al uitstel geweest'. Haar kindertijd gemist, haar puberteit niet overleefd. Fatma werd net zo goed slachtoffer van het H5N1-virus als van de armoede waarin ze opgroeide. Zoals Fatma Özcan zijn er nog veel kinderen in Oost-Turkije, en haar tragische verhaal dwingt de Turken die realiteit te erkennen. Nu rust 'het meisje dat nooit geleefd heeft' in het graf naast dat van haar moeder.

Dirk Vermeiren

Diensten

Zondag 5 maart 2006

De Bron, 10.00
 Voorganger: Ds. Ab Venemans
 Nevendienst: Joukje de Graaf en Petra Bloem
 Tienerdienst: Harda en Henk
 Crèche: Yolande Roest
 Collecte: bijdragen instellingen

De Open Hof, 10.00
 Voorganger: Pastor M.A. van Gaalen - van Veen

Vrijdag 10 maart 2006

Weeksluiting
 De Open Hof, 19.30

Zondag 12 maart 2006

De Bron, 10.00
 Voorganger: Ds. Kees vd Berg
 Geen Nevendienst
 Geen tienerdienst
 Crèche: Marjo Hobbelman
 Collecte: opvang gedetineerden

Vrijdag 17 maart 2006

Weeksluiting
 De Open Hof, 19.30

Zondag 19 maart 2006

De Bron, 10.00
 Voorganger: Ds. Ab Venemans
 Nevendienst: Petra Bloem en Hetty Peereboom
 Tienerdienst: Zolderavond Harda en Henk
 Crèche: Chantalle van Goethem
 Collecte: godsd. onderw. openb. scholen

Vrijdag 24 maart 2006

Weeksluiting
 De Open Hof, 19.30

Zondag 26 maart 2006

De Bron, 10.00
 Voorganger: Ds. Kees vd Berg
 Geen Nevendienst
 Geen tienerdienst
 Crèche: Carin te Hoonte
 Collecte: Oeganda

Zondag 2 april 2006

De Bron, 10.00
 Voorganger: Ds. Ab Venemans
 Nevendienst: Tanja Claassen en Hetty Peereboom
 Tienerdienst: Harda en Henk
 Crèche: Tineke Blaauboer
 Collecte: vorming en toerusting

De Open Hof, 10.00
 Voorganger: Pastor M.A. van Gaalen - van Veen

Vrijdag 7 april 2006

Weeksluiting
 De Open Hof, 19.30

Zondag 9 april 2006

De Bron, 10.00
 Voorganger: Ds. Kees vd Berg
 Geen Nevendienst
 Geen tienerdienst
 Crèche: Ellen Van
 Collecte: onderhoudsfonds

Alle beetjes helpen

Vandaag kreeg ik weer te horen "er moet betaald worden voor de kleding die naar mw. Mentink gaat"! Dat is wel waar, een kleine bijdrage voor het vervoer naar Roemenie, vraag ik. "Alle beetjes helpen". Wij hebben geen donateurs, noch krijgen wij iets van "Sponsor Loterijen", Postcode loterij, enz. Want wat u niet weet, is dat het huren van een trailer om de goederen naar Roemenie te brengen (wat zo'n € 2900) kost, wel betaald moet worden, en dat daar van alles wordt gedaan om aan dit bedrag te komen. Ik doe u

een overzicht. Afgelopen jaar werden er weer rommelmarkten georganiseerd en daar wordt, behalve de goederen die aangeboden worden, ook bijvoorbeeld snert verkocht, koffie met eigen gebakken cake. In december worden honderden olie-bollen worden gebakken, wat inhoud: briefjes rondbrengen (hoeveel wilt u er kopen?). En na het bakken natuurlijk weer bezorgen van die olie-bollen. Allemaal door vrijwilligers!! Nu is er weer een mandarijnenactie geweest. Kortom, er gaat veel om in deze vrijwilligers

organisatie. Het is moeilijk om aan vrijwilligers te komen. gelukkig zijn er een aantal mensen waar ik steeds weer een beroep op kan doen om de goederen die bij mij binnen komen weg te brengen naar Friesland. Voor Roemenie, "voor niets gaat de zon op", voor mij ook niet. Met die kleine bijdrage komen wij aan de vervoerskosten naar Roemenie. "Alle beetjes helpen". Ik bedank mijn medevrijwilligers.

Truus Mentink